Mutu Wachinayi

Pangano la Chiwombolo (Pangano la Adamu)

M'pangano loyamba la Mulungu, Iye anayika munthu wake, wopangidwa m'fanizo lake, pa udindo wa ulamuliro kuti akhale ndi mphamvu kapena ulamuliro pa chilengedwe chonse. Mulungu anam'khulupiriradi Adamu. Cholengedwa chapamwamba kwambiri cha Mulungu chinali choyenera kukhala wolamulira pa zotsalazo.

Mulungu anapanga munthu kukhala cholengedwa chosankha kuti athe kugwira ntchito za kukhala ndi ulamuliro pa dziko lolengedwa. Mulungu anakondwera ndi chilengedwe chake ndi dongosolo la ntchito yake. Anapereka zochulukira kuti munthu akhale bwino mu Munda wa Edeni.

Kenako, kuti ayesere mphamvu ya munthu yosankha zabwino mu kuitana kwake kwakukulu kwa ulamuliro, Mulungu anapanga lamulo limodzi, anapatula mtengo umodzi umene sunali wa mwamuna ndi mkazi wake. Mulungu anadziwa kuti ulamuliro wa ulamuliro unali wofunika kuyesedwa. Koma ganizirani izi: chilengedwe chonse chinali chaulere kwa munthu kugwiritsa ntchito kupatula mtengo umodzi.

Mbiri ya zomwe zidachitikira Adamu ndi Hava mu Munda wa Edeni ndi yosavuta. M'njira ina, yabwerezedwa mwa aliyense wa zidzukulu zake mpaka lero lino. Munthu anasankha kusamvera Mulungu, kusonyeza kusakhulupirira Mawu a Mulungu. Zotsatira zake zinali kugwa koopsa kuchokera ku kuitana kwake kwakukulu. Anadzigulitsa yekha ku tchimo. Anakhala kapolo wa m’mayesero. Anatayika mu imfa ndi kupatukana kosatha ndi Mulungu.

Mulungu anabwera kwa ochimwa oyamba ndikuona pangano losweka. Awiriwo olakwa anayenera kuweruzidwa ndi kulangidwa koma anawomboledwa. Mulungu anadziphatika yekha

ndi pangano kuti apereke chiwombolo kwa munthu. Choncho, pangano lachiwiri linafunika chifukwa loyamba linasweka chifukwa cha kusamvera.

Mulungu anachita zinthu kuti aphimbe awiriwo olakwa omwe tsopano ankadziwa kuti ali maliseche. Anatenga miyoyo ya nyama zingapo ndikugwiritsa ntchito zikopa zawo kuphimba Adamu ndi Hava amaliseche pansi pa zovala za chikopa. Apa mu Munda, mtsinje wa chiwombolo mwa mwazi unayamba umene unkayenda kufika ku Golgotha ndikutsikira kwa ife lero.

Choncho, pali kugwirizana kosiyana ndi kofunika pakati pa Pangano la Ulamuliro ndi Pangano la Chiwombolo. Mu Pangano la Chiwombolo, Mulungu anachita ndi m'mayesero, kenako mkazi amene anamvera njoka, ndi mwamuna amene anamvera mkazi wake. Pakati pa mawu amenewo, Mulungu anadziphatika yekha kuti achite chiwombolo kwa anthu ndikugonjetsa m'mayesero. Malemba ndi Genesis 3:14-19.

14. *Ndipo Yehova Mulungu anati kwa njoka, Chifukwa unachita zimenezi, watembereredwa kuposa ziweto zonse, ndi kuposa nyama zonse zakutchire; pa mimba pako udzayenda, ndi fumbi udzadya masiku onse a moyo wako: 15. Ndipo ndidzaika udani pakati pa iwe ndi mkazi, ndi pakati pa mbeu yako ndi mbeu yake; iye adzaphwanya mutu wako, ndipo iwe udzaphwanya chidendene chake.*

15. *Kwa mkazi anati, Ndidzachulukitsa kwambiri zowawa zako ndi kutenga pakati kwako; m'zowawa udzabala ana; ndipo chikhumbo chako chidzakhala kwa mwamuna wako, ndipo iye adzakulamulira.*

16. *Ndipo kwa Adamu anati, Chifukwa unamvera mawu a mkazi wako, nudya mtengo umene ndinakulamulira, nditi, Usadye nawo: nthaka yatembereredwa chifukwa cha iwe; m'zowawa udzadya nawo masiku onse a moyo wako;*

17. *Mibvwa ndi mingatanso zidzakumerera; ndipo udzadya masamba a kuthengo;*

18. *M'thukuta la nkhope yako udzadya chakudya, mpaka ubwerere kunthaka; chifukwa ndiwe fumbi, ndipo kufumbi udzabwereranso.*

Tiyenera kumvetsa kufunika ndi kufunikira kwa Mulungu kukhazikitsa Pangano la Chiwombolo chifukwa Pangano la Ulamuliro linasweka! Mawuwo ali ndendende monga Mulungu adalankhula. Iye anadziphatika yekha ndi pangano kuti apereke chiwombolo kwa munthu wogwa, wochimwa.

Pali mbali zingapo za pangano ili zomwe ziyenera kumveka.

TEMBERERO PA NJOKA ndi mbali yoyamba ya Pangano la Chiwombolo. "Chifukwa unachita zimenezi, watembereredwa kuposa ziweto zonse, ndi kuposa nyama zonse zakutchire; pa mimba pako udzayenda, ndi fumbi udzadya masiku onse a moyo wako." Kuchokera pa zomwe tingaone, zikuoneka kuti njokayo inali nyama yoimirira pamaso pa izi pamene Mulungu anaitemberera. Inali ndi ubale wosiyana ndi zolengedwa zina zonse ndi dziko lapansi kusiyana ndi momwe inalili kale.

UDANI PAKATI PA NJOKA NDI MKAZI ndi mbali yachiwiri ya pangano. Mulungu ananena mu vesi 15, "Ndidzaika udani pakati pa iwe ndi mkazi, ndi pakati pa mbeu yako ndi mbeu yake." Anthu ndi njoka ndi adani. Palibe malo otsutsana. Mulungu ananena ndipo zimenezo zatha. Tidzaona pambuyo pake kuti Mbeu ya mkazi ndi mbeu ya njoka potsirizira pake zidzakumana mpaka imfa.

KUGONJETSA KWA MBEU YA MKAZI PA NJOKA ndi mbali yachitatu ya Pangano la Chiwombolo. Baibulo lathu la Chingerezi limati, "iyo idzaphwanya mutu wako." M'Chihebri, mawu oimira dzina ndi amuna, omwe ayenera kumasuliridwa, "iye adzaphwanya mutu wako ndipo iwe udzaphwanya chidendene chake." Ichi ndi chipambano cha Mulungu cholonjezedwa cha munthu pa njoka.

UDINDO WOPEREKEZA WA MKAZI ndi mbali yachinayi pakumvetsa Pangano la Chiwombolo. Baibulo limanena momveka bwino, "chikhumbo chako chidzakhala kwa mwamuna wako ndipo iye adzakulamulira." Dongosolo lowonekeratu limeneli limatsutsidwa kwambiri ndi amayi ofuna ufulu wofanana wa ufulu wa amayi.

Chinachake chinachitika mu munda pamene Hava ndi Adamu anachimwa ndi kuswa Pangano la Ulamuliro. Chinachake chinachitika ku maubale pakati pa mwamuna ndi mkazi. Mfundo ndi iyi - Mulungu mu pangano ili anafotokoza maubale ena pakati pa mwamuna ndi mkazi omwe sangathe kupewedwa ndipo sangathe kunyalanyazidwa popanda zotsatira zoopsa. Mbiri imasonyeza kuti dongosolo la Mulungu ndi labwino kwambiri.

UDINDO WA NTCHITO WA MWAMUNA ndi mbali yachisanu ya Pangano la Chiwombolo yomwe tiyenera kumvetsa. "M'thukuta la nkhope yako udzadya chakudya, mpaka ubwerere kunthaka." Moyo ndi nthawi yaitali pakati pa nthawi ziwiri zazikulu zosatha komanso kuchokera ku fumbi kufumbi. Izi sizikutanthauza kutha. Ayi, chifukwa munthu si cholengedwa chakuthupi chabe. Amakhala m'mayiko awiri: thupi ndi mzimu, zachilengedwe ndi zauzimu, chifukwa analengedwa m'fanizo la Mulungu ndikuyikidwa kukhala woyang'anira chilengedwe chonse cha Mulungu. Sanataye kwathunthu ubale wauzimu umenewo. Anapangidwa kuchokera kunthaka koma anapangidwa m'fanizo la Mulungu.

Pangano la Chiwombolo liyenera, motero, kuphatikiza zonse zomwe zidachitika chifukwa cha kuphwanya Pangano la Ulamuliro. Mawu a Mulungu anali kwa njoka, mkazi, mwamuna, ndi nthaka. Pangano la Chiwombolo liyenera kugwirizana ndi zonse.

Baibulo limatenga chiwombolo ichi mpaka kumapeto kwake. Tidzachitsatira ndi Malemba osankhidwa. Mu Genesis 3:21 timawerenga: "Ndipo Yehova Mulungu anapangiranso Adamu ndi mkazi wake zovala za chikopa, nawayesa (kuwaphimba)." Kuphimba kwa zovala za chikopa ndi chizindikiro, chifukwa Mulungu anamvetsa kuti chosowa cha munthu chinafunikira kuti aphimbidwe. Ndipo ndendende zimenezo ndi tanthauzo la mawu akuti chipulumutso: "kaphar" m'Chihebri amatanthauza kuphimba. Kuti apeze chophimba ichi cha Adamu ndi Hava, moyo unatengedwa. Nyama zinaphedwa kuti apangire zovala awiriwa ochimwa.

Pa mlandu woyamba wa chifuniro cha Mulungu, nthawi yoyamba yomwe mtundu wa anthu unaswa lamulo, kuyambira tsiku limenelo mpaka lero pakhala pali mtsinje wofiira ukuyenda, ukuyenda kuphimba machimo a anthu. Chitsanzo chodziwika bwino kwambiri cha izi ndi mu Eksodo 12:12,13: "Pakuti usiku uno ndidzadutsa m'dziko la Ejipito, ndi kukantha mwana aliyense wobadwa woyamba m'dziko la Ejipito, anthu ndi nyama; ndipo pa milungu yonse ya Ejipito ndidzapereka chiweruzo: Ine ndine Yehova. Ndipo mwazi udzakhala chizindikiro kwa inu pa nyumba kumene muli: ndipo pamene ndiona mwazi, ndidzadutsa pa inu, ndipo mliri sudzakhala pa inu kukuwononga ni, pamene ndikantha dziko la Ejipito."

Mulungu analamula njira imene ana a Israyeli anali kutetezera ana awo obadwa oyamba pamene Iye anadutsa m'dziko la Ejipito ndi mliri womalizira pamaso pa chipulumutso chawo. Ichi chimatchedwa Paskha. Mulungu anawauza kuti asankhe mwana wankhosa, ndipo pa tsiku la 14 la mwezi anayenera kumupha. Anayenera kutenga mwazi wake ndikuupaka pa zitsulo ziwiri zapambali ndi mtanda wa chitseko cha nyumba kumene anali kudya mwana wankhosa

atamuwotcha. Mwazi umenewu unkayang'anira m'wonongi kuti adutse pa iwo. Mwazi wa nyama unakhetsedwa kuti aphimbe awiri oyambawo.

Mwazi wa nyama unakhetsedwa kuti uphimbe mwana woyamba kubadwa m’dziko la Igupto ndi mpulumutsa ku imfa.

Kuphimbidwa kofunika kwa machimo kunanenedweratu m’buku la Yesaya 53:1-6: “Ndani wakhulupirira uthenga wathu? Ndipo dzanja la Yehova linaululidwa kwa ndani? Pakuti iye adzakula pamaso pake ngati mmera wofatsa, ndi ngati muzu m’nthaka yowuma; iye alibe maonekedwe kapena kukongola; ndipo pamene tidzamuwona, palibe kukongola kwakuti timulakalake. Iye akunyozedwa ndi kukanidwa ndi anthu; munthu wa zowawa, ndi wozolowera chisoni: ndipo tinabisira nkhope zathu kwa iye; ananyozedwa, ndipo ife sitinamulabadire. Ndithu iye wanyamula zowawa zathu, ndi kusenza zisoni zathu; koma ife tinamuyesa wolambulidwa, wokunthidwa ndi Mulungu, ndi wozunzika. Koma iye n’kuvulazidwa chifukwa cha zolakwa zathu, n’kuphwanyidwa chifukwa cha mphulupulu zathu: chilango cha mtendere wathu chinali pa iye; ndipo ndi mikwingwirima yake ife tachiritsidwa. Tonsefe monga nkhosa tasokera; aliyense wa ife wapambukira m’njira yakeyake; ndipo Yehova waika pa iye mphulupulu za ife tonse.” Mneneriyu anaona mgwirizano wapadera wa machimo athu ndi imfa ya Mesiya.

Zimene Yesaya anaziwoneratu pasadakhale, Mtumwi Paulo anazitsimikizira m’buku la Aroma 3:19-26: “Ndipo tidziwa kuti zilizonse limanena lamulo, limazinena kwa iwo akukhala pansi pa lamulo: kuti pakamwa paliponse patsekedwe, ndi dziko lonse lapansi likhale lolemedwa ndi mlandu pamaso pa Mulungu. Chifukwa chake ndi ntchito za lamulo palibe m’modzi wa thupi adzayesedwa wolungama pamaso pake; pakuti mwa lamulo muli chizindikiritso cha kachimwidwe. Koma tsopano chilungamo cha Mulungu popanda lamulo chaululidwa, chikuchitidwa umboni ndi lamulo ndi aneneri; ndicho chilungamo cha Mulungu mwa

chikhulupiriro cha Yesu Khristu kwa onse amene akhulupirira; pakuti palibe kusiyana: pakuti onse ochimwa, ndipo aperewera pa ulemerero wa Mulungu; ogonjetsedwa kwaulere ndi chisomo chake mwa chiombolo chili mwa Khristu Yesu: amene Mulungu anamuika akhale chochitira chisoni mwa chikhulupiriro m’mwazi wake, kusonyeza chilungamo chake chifukwa cha kulekerera machimo amene anachitidwa kale, mwa kuleza mtima kwa Mulungu; kusonyeza chilungamo chake panthawi ino: kuti iye akhale wolungama, ndi wolungamitsa iye amene akhulupirira mwa Yesu.”

Tiyeni tione mawu akuti "onse": mu vesi 19, "...ndi dziko lonse lapansi likhale lolemedwa ndi mlandu pamaso pa Mulungu," vesi 23 "pakuti onse ochimwa, ndipo aperewera pa ulemerero wa Mulungu."

Palinso malo ena awiri kumene mawu amenewa akupezeka mu vesi 22: "ndicho chilungamo cha Mulungu mwa chikhulupiriro cha Yesu Khristu kwa onse ndi pa onse amene akhulupirira: pakuti palibe kusiyana." Mwachidule: Baibulo likufotokoza momveka bwino kuti onse ali ndi mlandu; onse anachimwa; onse akhoza kukhala ndi chiombolo. Tamandani Mulungu!

Choncho Pangano la Chiombolo malinga ndi mfundo zimene Mulungu anakhazikitsa limapereka chiombolo kwa onse. Anakonda dziko lapansi kwambiri moti anapereka Mwana wake m’modzi yekha, Mbewu ya mkazi.